

Teismo praktikos rinkinys

Byla C-300/20

Bund Naturschutz in Bayern e.V.
prieš
Landkreis Rosenheim

(*Bundesverwaltungsgericht* prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

2022 m. vasario 22 d. Teisingumo Teismo (didžioji kolegija) sprendimas

„Prašymas priimti prejudicinį sprendimą – Aplinka – Direktyva 2001/42/EB – Tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimas – 2 straipsnio a punktas – Sąvoka „planai ir programos“ – 3 straipsnio 2 dalies a punktas – Aktai, parengti tam tikriems sektoriams ir nustatantys leidimų dėl vėlesnio projektų, išvardytų Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose, įgyvendinimo išdavimo pagrindus – 3 straipsnio 4 dalis – Aktai, nustatantys leidimų dėl vėlesnio projektų įgyvendinimo išdavimo pagrindus – Vietos valdžios institucijos priimtas nutarimas dėl kraštovaizdžio apsaugos“

1. *Aplinka – Tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimas – Direktyva 2001/42 – Planas ir programa – Sąvoka – Vietos valdžios institucijos priimta nacionalinė priemonė dėl gamtos ir kraštovaizdžio apsaugos – Apėmimas – Minėtos priemonės bendras ir abstraktus pobūdis – Poveikio nebuvimas (Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42 2 straipsnio a punktas)*

(žr. 35–41 punktus)

2. *Aplinka – Tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimas – Direktyva 2001/42 – Taikymo sritis – Planai ir programos, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai – Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose nurodyti sektoriai – Nacionalinė priemonė dėl gamtos ir kraštovaizdžio apsaugos, nustatanti taisykles, susijusias su veikla šiuose sektoriuose – Apėmimas – Sąlygos – Aktai, nustatantys reikšmingą visumą kriterijų ir taisyklių, kurių reikia laikytis išduodant leidimą dėl vieno ar kelių projektų, galinčių turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, ir juos įgyvendinant – Priemonė, kuria nustatomi bendri draudimai ir leidimų reikalavimai nenumatant pakankamai išsamių taisyklių dėl šių projektų – Neapėmimas (Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punktas ir Direktyvos 2011/92 II ir II priedai)*

(žr. 47–53, 55–70 punktus, rezoliucinės dalies 1 punktą)

3. *Aplinka – Tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimas – Direktyva 2001/42 – Taikymo sritis – Planai ir programos, kurių pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai – Aktai, nustatantys leidimų dėl vėlesnio projektų įgyvendinimo išdavimo pagrindus – Sąvoka – Aktas, nustatantis reikšmingą visumą kriterijų ir taisyklių, kurių reikia laikytis išduodant leidimą dėl vieno ar kelių projektų, galinčių turėti reikšmingų pasekmių aplinkai, ir juos įgyvendinant – Nacionalinė priemonė dėl gamtos ir kraštovaizdžio apsaugos, nustatanti bendrus draudimus ir leidimų reikalavimus nenumatant pakankamai išsamių taisyklių dėl šių projektų – Neapėmimas*
(Europos Parlamento ir Tarybos direktyvos 2001/42 3 straipsnio 4 dalis)

(žr. 72–74 punktus ir rezoliucinės dalies 2 punktą)

Santrauka

2013 m. *Landratsamt Rosenheim* (Rozenheimo apskrities administracija) priėmė nutarimą dėl saugomos kraštovaizdžio teritorijos (toliau – Nutarimas „Inntal Süd“)¹, prieš tai neatlikusi jo poveikio aplinkai vertinimo pagal Direktyvą 2001/42 dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo². Nutarimu „Inntal Süd“ suteikta apsauga maždaug 4021 ha zonai, kuri buvo maždaug 650 ha mažesnė, palyginti su nustatyta ankstesniuose nutarimuose.

Bund Naturschutz in Bayern eV, aplinkos apsaugos asociacija, apskundė šį nutarimą *Bayerischer Verwaltungsgerichtshof* (Bavarijos žemės vyriausiasis administracinis teismas, Vokietija). Kadangi jos prašymas buvo atmestas kaip nepriimtinas, asociacija dėl šio sprendimo pateikė kasacinį skundą *Bundesverwaltungsgericht* (Federalinis administracinis teismas, Vokietija).

Pastarasis teismas manė, kad Nutarimas „Inntal Süd“ yra planas ar programa, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2001/42. Abejodamas dėl to, ar Rozenheimo apskrities administracija, prieš priimdama minėtą nutarimą, turi atlikti poveikio aplinkai vertinimą pagal šią direktyvą, jis nusprendė pateikti Teisingumo Teismui šį prejudicinį klausimą.

Teisingumo Teismas (didžioji kolegija) priimtame sprendime patikslino planų ir programų, kurių poveikio aplinkai vertinimas yra privalomas pagal Direktyvą 2001/42, sąvoką.

Teisingumo Teismo vertinimas

Pirmiausia Teisingumo Teismas priminė, kad Direktyva 2001/42 taikoma planams ir programoms, kuriuos, pirma, parengia ar priima valdžios institucija nacionaliniu, regioniniu arba vietos lygiu ir, antra, kurie reikalingi pagal įstatymų ir kitų teisės aktų nuostatas.

Kiek tai susiję su antrąja sąlyga, iš Teisingumo Teismo suformuotos jurisprudencijos matyti, kad pagal šią direktyvą „reikalingais“ turi būti laikomi planai ir programos, kurių priėmimas reglamentuojamas nacionaliniuose įstatymuose ir kituose teisės aktuose, kuriuose nurodytos kompetenciją juos priimti turinčios valdžios institucijos ir jų rengimo procedūra. Priemonė turi būti laikoma „reikalinga“, jeigu nacionalinėje teisėje yra konkretus teisinis pagrindas, leidžiantis kompetentingoms institucijoms ją priimti, net jei ši priemonė nėra privaloma.

¹ *Verordnung des Landkreises Rosenheim über das Landschaftsschutzgebiet „Inntal Süd“.*

² 2001 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyva 2001/42/EB dėl tam tikrų planų ir programų pasekmių aplinkai vertinimo (OL L 197, 2001, p. 30; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 6 t., p. 157).

Kadangi Nutarimas „Inntal Süd“ buvo priimtas vietos valdžios institucijos pagal Vokietijos teisės akto nuostatą, jis yra planas arba programa, kaip tai suprantama pagal Direktyvą 2001/42. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas pažymėjo, kad bendras minėto nutarimo, nustatančio bendras ir abstrakčias nuostatas, kuriose įtvirtinami bendri reikalavimai, pobūdis tokiam kvalifikavimui neprieštarauja. Iš tiesų tai, kad nacionalinės teisės aktas turi tam tikro abstraktumo ir juo siekiama geografinės zonos pertvarkymo tikslo, parodo jo programinį ar planavimo aspektą ir netrukdo jo įtraukti į sąvoką „planai ir programos“.

Paskui Teisingumo Teismas išnagrinėjo, ar nacionalinė priemonė, kaip antai Nutarimas „Inntal Süd“, kuriuo siekiama apsaugoti gamtą ir kraštovaizdį ir šiuo tikslu nustatomi bendri draudimai ir leidimų reikalavimai, patenka į Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punkto taikymo sritį. Ši nuostata numato pareigą atlikti poveikio aplinkai vertinimą dėl visų planų ir programų, kurie atitinka dvi kumuliacines sąlygas.

Pirma, planai ir programos turi būti „susiję su“ vienu iš sektorių, numatytų Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punkte³. Nagrinėjamu atveju, Teisingumo Teismo manymu, ši pirmoji sąlyga yra įvykdyta, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

Teisingumo Teismas pažymėjo, jog tai, kad pagrindinis plano ar programos tikslas yra aplinkos apsauga, nepaneigia to, kad jis taip pat gali būti „susijęs“ su vienu iš šioje nuostatoje išvardytų sektorių. Iš tiesų pati visuotinai taikomų priemonių, kuriomis siekiama aplinkos apsaugos tikslo, esmė yra būtent reglamentuoti žmonių veiklą, turinčią reikšmingą poveikį aplinkai, t. y. veiklą, priskirtiną prie išvardytų sektorių.

Antra, planuose ir programose turi būti nustatomi leidimų dėl vėlesnio projektų, išvardytų Direktyvos 2011/92 dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo⁴ I ir II prieduose, įgyvendinimo išdavimo pagrindai.

Šis reikalavimas įvykdomas, kai planas ar programa nustato visumą kriterijų ir taisyklių, kurių reikia laikytis išduodant leidimą dėl vieno ar kelių projektų, išvardytų Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose, pirmiausia kiek tai susiję su projektų vieta, pobūdžiu, dydžiu ir veiklos sąlygomis arba išteklių išsidėstymu. Kita vertus, kai plane ar programoje, kaip antai Nutarime „Inntal Süd“, tik bendrai apibrėžiami kraštovaizdžio apsaugos tikslai ir, norint vykdyti veiklą ar projektus apsaugos teritorijoje, nustatyta pareiga gauti leidimą, tačiau nenustatyta leidimų išdavimo ir šių projektų įgyvendinimo kriterijų ar taisyklių, minėtas reikalavimas neįvykdytas, net jei minėto nutarimo priėmimas gali daryti tam tikrą įtaką projektų vietai.

Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismas padarė išvadą, kad Nutarimas „Inntal Süd“ nėra nei planas, nei programa, dėl kurių turi būti atliekamas poveikio aplinkai vertinimas pagal Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 2 dalies a punktą, nes jame nenumatyta pakankamai išsamių taisyklių dėl Direktyvos 2011/92 I ir II prieduose nurodytų projektų turinio, rengimo ir įgyvendinimo, tačiau tai turi patikrinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

³ Konkrečiai kalbant, žemės ūkiu, miškininkyste, žuvininkyste, energetika, pramone, transportu, atliekų tvarkymu, vandentvarka, telekomunikacijomis, turizmu, miestų ir kaimų planavimu ar žemės naudojimu.

⁴ 2011 m. gruodžio 13 d. Tarybos direktyva 2011/92/EEB dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 26, 2012, p. 1), kuri pakeitė 1985 m. birželio 27 d. Europos Parlamento ir Tarybos direktyvą 85/337/ES dėl tam tikrų valstybės ir privačių projektų poveikio aplinkai vertinimo (OL L 175, 1985, p. 40; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 15 sk., 1 t., p. 248).

Galiausiai Teisingumo Teismas nusprendė, kad į Direktyvos 2001/42 3 straipsnio 4 dalies, pagal kurią valstybės narės nustato, ar kitų, šio straipsnio 2 dalyje nenurodytų planų ir programų, kurie nustato leidimų dėl vėlesnio projektų įgyvendinimo išdavimo pagrindus, pasekmės gali būti reikšmingos aplinkai, taikymo sritį taip pat nepatenka nacionalinė priemonė, kuria siekiama apsaugoti gamtą ir kraštovaizdį ir šiuo tikslu nustatomi bendri draudimai ir leidimų reikalavimai, tačiau nenumatoma pakankamai išsamių taisyklių dėl projektų turinio, rengimo ir įgyvendinimo.